

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 2187

Tarih : 02.05.2019

TÜRKİY BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 02.05.2019
Sayı: -120.10-E.00000464854

E.00000464854

2015 yılında başlayan çatışmalı süreçle birlikte yoğun olarak yaşanan hak ihlalleri toplumu derinden yaralamış, onlarca yıldır Kürt halkının mezarlıklarına yapılan sistematik saldırılar bu süreçte artarak devam etmiş ve toplumsal öfke ve travmayı derinleştirmiştir. Tarih boyunca insanlığın ve toplumların yazılı, yazısız hukuk kuralları ile ve en önemlisi ahlaki ve vicdani kabullerle, her zaman ölüm ve cenazeye saygı ve mutlak dokunulmazlık insanlığın ve tüm dünyanın tartışmasız bir hakikati ve ortak kültürü olmuştur. Cenazeye duyulan saygı ve gömülme hakkı tüm inançların ortak ritüeli ve kabulüdür aynı zamanda. Ancak Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı illerde bulunan bazı mezarlıklar tahrip edilmekte, mezar taşlarındaki isimler silinmekte ve/veya kapatılmaktadır. Çözüm sürecinin sona ermesi ile ailelerin defin töreni gerçekleştirmesine, taziye düzenlemesine, cenazelerin yıkanmasına izin verilmemekte, aileler kendi inanç ve değerlerine aykırı şekilde gece vakti cenazelerini toprağa vermek zorunda kalmaktadır. Ailelerde ve toplumun önemli bir kesiminde büyük kaygı yaratan bu uygulamaların ne sebeple yapıldığı, bu kararların kimler tarafından verildiği, suçluların tespit edilmesi ve bu uygulamalara son verecek çözüm önerilerinin ortaya konulması amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince meclis araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

Semra Güzel

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Uluslararası sözleşmelerde bir hak olarak kabul edilen kişinin inancına göre defnedilme hakkı, sadece dinlerin ileri sürdüğü hükümler değil tüm insanlık tarafından kabul gören evrensel bir değerdir. İnsanlık tarihi boyunca gerçekleşmiş savaşlarda dahi savaş meydanlarında kalan cenazelerin alınması için kısa süreli ateşkesler ilan edilmiş, ölümlere duyulan saygı savaş anlarında dahi akıllardan çıkmamıştır.

Ancak, 2015 yılından bu yana çeşitli illerde bulunan mezarlıklar güvenlik güçlerince bombalanmış, mezarlar kepçe ve/veya dozerlerle tahrip edilmiştir. İlk olarak Muş'un Varto ilçesinde bulunan mezarlık güvenlik güçlerince tahrip edilmiş, mezarlıkta yan yana bulunan dini inanç kurumlarından cami ve cemevi yıkılmıştır. Ardından gelen süreçte Diyarbakır, Şırnak, Hakkari, Ağrı, Bitlis gibi çeşitli illerde mezar taşları kırılmış, üzerlerindeki yazılar kapatılmış, mezarlıkların bulunduğu bölgeler özel güvenlik bölgesi ilan edilmek suretiyle ailelerin ziyaretleri engellenmiştir.

2018 yılında aileler çatışmalarda yaşamını yitiren iki yakınlarının cenazesini Siirt'te defnetmek istemiş ancak cenazeler güvenlik güçlerinin talimatıyla belediye çalışanlarınca Eruh'ta gizlice gömülmüştür. Ailenin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptığı başvuru sonuçlanmış ve AHİM cenazelerin aileye verilmemesinin ve ailenin istediği şekilde ve istediği yere defnedememesinin hak ihlali olduğuna hükmetmiş ve Türkiye'yi tazminata mahkûm etmiştir.

Cenazelere ve mezarlıklara yapılan bu saldırıların Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinde düzenlenen "özel hayat ve aile hayatına müdahale" olduğu açıktır.

Hakkari İli Ormanlık Mahallesinde bulunan mezarlık en sonuncusu 25 Nisan 2019 tarihinde olmak üzere art arda 6 kez tahrip edilmiş, mezar taşları kırılmış ve mezarlık duvarı yıkılmıştır.

Son olarak Diyarbakır'ın Dicle İlçesine Bağlı Kurşunlu Köyünde bulunan mezarlığın mezar taşları kırılmış ve hatta basında da yer aldığı üzere bir mezarın içi açılmış ve ölüye ait kemikler dışarı çıkarılmıştır.

Mezarlıklara yapılan bu saldırılarla temel insan haklarından olan geleneklere göre defnedilme, adetlerine uygun olarak, onurlu bir şekilde gömülme, akrabası olan veya kendisine çok yakın olan bir kişiyi defnetme, yas tutma ve ölüyü anma hakkı ile bütün medeniyetlerde kutsal bir

E.00000464854

değeri ve hatıra sembolü olan bir mezara sahip olma haklarının açıkça ihlal edildiğ
yaşanmaktadır.

Her toplumda, her kültür ve inanışta cenazeye saygı ahlaki ve insani bir esastır. Son dönemlerde karşımıza çokça çıkan mezarlıklara saldırma ve tahrip etme olayları münferit bir olay olarak ifadelendirilemeyecek kadar ciddi bir organize nefret suçunun göstergesidir. Bu tür saldırılar gerek ulusal gerekse de uluslararası hukuka göre “insanlık suçları” kapsamında değerlendirilmektedir.

Dolayısıyla mezarlıklar, toplumsal hassasiyetin göz önüne alınması gereken bir konudur. Bu hassasiyete gereken özenin gösterilmemesi toplumsal uzlaşının önünü kesen, toplumda kutuplaşmayı doğuran bir olaydır. Meclisin söz konusu vahim konuya dair yaşanan toplumsal kaygıyı gidermek ve gereken tedbirleri almak gibi bir sorumluluğu bulunmaktadır. Bu nedenle Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırılması açılmasını arz ve talep ederiz.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	İMAM TAŞCIER	DİYARBAKIR	
3	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	
4	SAİT DEDE	HAKKARİ	
5	HABİP EKSİK	İĞDIR	
6	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	
7	OYA ERSOY	İSTANBUL	
8	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
9	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	
10	HÜDA KAYA	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	HAKKI SARUHAN OLUÇ	İSTANBUL	
13	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	
14	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
15	AHMET ŞIK	İSTANBUL	
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	
17	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
18	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
19	TUMA ÇELİK	MARDİN	
20	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	